

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Impregniranje drevesnih drogov in trtnega kolja.

Pod izrazom „impregniranje“ razumemo izpostavljanje predmetov iz lesa gotovim ohranjajočim tekočinam, da potem naproti vremenskim in drugim škodljivim učinkom trpežnejši postanejo. Čedalje bolj se širi dandanes pomen in upoštevanje impregniranja — vidimo njega uporabo pri železnici, brzojavu itd. Strošek, kojega imamo z impregniranjem se izplača radi tega, ker je les obilo trpežnejši in prihrani vinogradniku in sadjarju pogosto nabavo bodisi drevesnih drogov posebno še trtnega kolja. Da je temu res tako, nam dokazuje dejstvo, da se z impregniranjem dandanes pečajo v to svrhu ustanovljene tvornice kakor n. pr. v Heilbronn na Nemškem, pri nas v Amstettenu na Nižjeavstrijskem. Tvoonica v Heilbronn je n. pr. od leta 1887—1905 impregnirala nad $8\frac{1}{2}$ milijona komadov trtnega kolja.

Nižjeavstrijska dežela je v deželni trtnici in drevesnici sezidala leta 1909 v lastni režiji s stroškom 7000 K zavod za impregniranje drevesnih in trtnih kolov. Izkoristilo se je pri tem v svrhu razgrevanja tekočine za impregniranje soparo iz deželne pralnice, katera je neuporabljena odhajala. Za impregniranje se uporablja karbolinej in karbolovo olje v razmerju 2 : 1. Zavod naročuje ti dve tekočini od tvrdke Avenarius v Amstettenu.

Drevesni koli se impregnirajo v visokosti 80 cm, trtni koli 70 cm, trtno kolje 60 cm od tal (ošpičenega konca) računavši, na ta način, da se oni namakajo v prej omenjeni zmešani na 70° R' segreti tekočini skozi 6 m. Na tem zavodu se je početkom impregniralo s katranom in karbolnokislom katranovim oljem v razmerju 1 : 1. Ta način impregniranja ni ugajal svojemu namenu, ko se je tvorila na površju droga ali kolja plošča (hrasta) ni ta pripuščala, da bi se tekočina v notranji del lesa usrkavala. Iz tega izvajamo, da dosežemo pri impregniranju trajajoči uspeh le s takimi tvarinami, katere v notranje plasti lesa pronicujejo.

Impregniranje s katranom se je opustilo — in se danes le mešanica karbolineja in karbolovega olja uporablja. Dodatek karbolovega olja je tudi radi tega posebno opravičen, — ker pride impregniranje na ta način ceneje. Borovo kolje usrkava tekočino skozi in skozi mej tem ko smrekovo ali jelkino veliko manj. Skušnja uči, da usrkava 100 komadov borovega kolja 120 kg tekočine, mej tem ko smrekino ali jelkino le 70—80 kg. Zaradi tega se tudi po različnosti lesa impregniranje različno zaračunava — od 12—15 kron za 1000 komadov. Kolje za impregniranje določeno mora biti dobro suho, kajti čem manj

je suho — tem manj usrkava — sveže kolje ne usrkava golo nič.

Ponekodi uporabljajo tudi v celej dolžini impregnirano kolje — tako sem n. pr. letos našel na c. kr. višji šoli za vinarstvo in sadjarstvo v Klosterneuburgu, kjer ga naročavajo od Dunajske tvrdke Guido Ruttgers. Trtno kolje je žagano in ne klanjo, dolgo 1.9 m, debelost kolja na obeh koncih 26 cm, skozi in skozi intenzivno s karbolinejem impregnirano (les je znotraj popolnoma črn) in stane 1000 komadov 87.50 K. Prihaja iz Amstettenu — toraj se impregniranje najbrž vrši v prej omenjeni tvornici. Močnejše kolje 30×30 cm debelo stane 103.75 K. Še močnejše kolje 35×35 cm debelo stane 138.40 K. Tako kolje — mora predno se ga zamore uporabljati — vsaj eno leto odpočiti — kajti pri takojšnji uporabi bi listje spalilo (ožgalo).

Neka tvrdka Štrohbach na Dunaju priporoča v to svrhu sestavljeni solni preparat imenovan „bellit“ (bozias cink fluorid). $1\frac{5}{10}$ — $2\frac{5}{10}$ kg te soli vmešan v 1 hl vode ima baje zadostovati. Tozadevni poskusi se vrše letos na klosterneburški šoli. Najpripravnejše in najjednostavnejše impregniranje za potrebo našega malega vinogradnika se mi zdi ono v namakanju trtnega kolja v 5% tekočini — modre galice skozi 24 ur v posebnem v to namenjenem bednu. Stari praktikus na Nižje Avstrijskem mi je rekel, da je tako impregniranje za kmeta najbolj praktično in popolnoma zadostujoče. Paziti je pri tem le treba, da se postavi kolje na ta način v tekočino, kakor je imelo preje v deblu — raščo — toraj od tal na kvišku. Usrkavanje je na ta način bolj omogočeno — in pride tekočina tudi v višje plasti kolja.

Ako vzamemo v poštev, da se trtno kolje kakor vse drugo tudi draži, je vendar popolnoma umestno, če povišamo trpežnost z impregniranjem. Kdor popolnoma nič ne stori v povečanje trpežnosti, ravna gotovo zelo slabo — kajti izkušnje nemškega in francoskega vinogradništva uče, da dobro impregnirano kolje vsaj še enkrat tako dolgo na prvem ošpičenem koncu stoji — kakor surovo — ne impregnirano. Če še upoštevamo, da so stroški impregniranja primeroma majhni — je ono gotovo lepega pomena.

C. D.

Jesenska praha.

Jesensko praho delamo po ovisišču, ajdišču in deteljišču. Na sprašene njive sejemo spomladi večjidela okopavine ali kako drugo jarino. Jesensko praho pa je treba tudi jeseni obdelati, in ne še le spomladi, kakor se pri nas često zgodi. Strnišča ne smemo puščati čez zimo! Jeseni sprašene njive so na pol gnojene. Če smo jeseni preorali praho in pustili zemljo v surovih brazdah ležati, nam zemlja dobro prezebe. Težke in kepaste zemlje se drobe, plevel,

kateri nam bujno na strniščih poganja, skoraj popolnoma zgine, in veliko število živalskih škodljivcev se zatre. V sprašeni zemlji se vsled upliva zraka in vode, katera globokeje prodirata v take zemlje, hitreje in v večji meri razkrajajo živalski in rastlinski ostanki, gnoj. Poskušnje so dalje pokazale, da so sprašene zemlje preje godne za setev kakor nesprašene. Na pravilno sprašenih njivah sadeži bolje vzdrže in se dalj časa upirajo suši, ker take zemlje bolj varčujejo s svojo vlago. Vsled teh mnogostranskih koristij ne smemo toraj prezreti jesenske prahe, posebno če so zemlje težke, plevelne in obljudene z živalskimi škodljivci.

Kajuredev.

K novomeškimi občinskimi volitvam.

„Staremu agitatorju“ v album.

Središče naše Dolenjske, Novo Mesto, se je oživilo. Iz spanja ga je vzdramil vsej javnosti znani „stari agitator“. Pravijo, da kadar se bližajo kake volitve, njemu kar žilica ne da miru. Kaj še le v zadnjem času, ko je moral pri deželnozborskih in državnih volitvah opazovati, da je čreda njegovih privržencev zmiraj bolj manjša in da res obstoji nevarnost, da bi tudi Novomeščani stari prepereli liberalizem, ki jim ni prinesel nobenega napredka, pač pa dosti razočaranja, kmalo utegnili nesti k zasluženemu pokoju v grob, iz katerega naj več nikdar ne vstane.

Temu priti vekom si „stari agitator“ prizadeva že par mesecev. Veliki top je sprožil v „Slovenskem Narodu“ in začel pokati, kam pa drugam? — proti cerkvi, proti katoliški duhovščini, imenoma proti kapiteljskemu šefu, kakor bi od tod izviralo vse zlo za ljudstvo, pardon „za liberalce“. „Stari agitator“ v svojih manevrih kaže, da hoče ostati učenec — si licet parva componere magnis — velikega framasona Gambetta, kateri je, kadar je bil njegov žep v nevarnosti, raz svoj svobodomiselnih prestol zagromel med tripične brate: „Klerikalizem je sovražnik.“

Tudi naš agitator je zavohal to grdo pošast klerikalnega zmaja, ki se baje že plazi okrog Novega Mesta in hoče „oplajzniti“ celo samega „agitatorja“. Odtod alarm, da se zastražijo vsa pota in ceste do središča dolenjskega. Kdo se vendar drzne motiti njegovo plodnosno delovanje v blagor ljudstva, osobito pa Novega Mesta, katero v svoji zgodovini — natisnjeni namreč v l. 1891 — ne pozna večjih mecenov od starega agitatorja!?

Francoski uzorec njemu vedno plava pred očmi. Po svobodomiselnih glasilih stare domovine kakor nove onstran Atlantika kaže rojakom, kako naj se učé in naj posnemajo veliki narod francoski — seve v preganjanju duhovstva, redovnikov, laiziranju raznih šol, zapiranju cerkvâ itd. In potem bi bil baje narod slovenski srečen . . .

A glej spaka, tudi Francozi sami spregledavajo, da taka njihova gonja zoper vse, kar po krščanstvu diši, ne donša sreče njih deželi . . .

Pariški profesor Jules de Gerfeuil je nedavno v dunajski „Reichspost“ št. 420 podučil avstrijsko javnost, da ona napačno presojuje francoske razmere. „Zanjo — pravi — je Francija dežela, prenapolnjena s prostomislecí, kjer se za vsacega politika kulturobojstvo začne takoreč že pri zajutruku. Seve če bi sodili po francoskem parlamentu, se je odpad od katolicizma v Franciji že začel; in če se prebira vladi udane liste, je respekt pred „frajzinom“ bolj kot kedaj mogočen in splošen. Toda ni poslanci niso dokazi, niti njim podobni časniki; oni ne razkrijejo tajnega in ne kažejo pristnega življenja kake dežele.“

Kot Francoz ljubim svojo domovino — pravi omenjeni profesor — in bi se tudi Combes-ovi vladi pokoril, če bi bilo treba braniti francosko slavo. Toda vlade v Franciji pač niso dežela ni ljudstvo, one so le en del celote, in če jih presojujemo z ozirrom na njih postopanje v kulturnih vprašanjih, pač le prav majhen del. Ne tajim, da je sicer razmerno veliko število naših sodržavljancev prostomislecev, a trdim, da si oni v francoski zbornici prilastujejo važnost, katera ne odgovarja razpoloženju v deželi, številu njih pristašev. Zakaj pa je vendar večina radikalna? Ker mnogo volilcev glasuje za radikalne kandidate, ne zato, ker so radikalni, nego vkljub temu, da so radikalni. Zakaj? Zgodí se, da se precejšnje število katoliških delavcev, ki tu niso organizovani kot krščanski socijanci v Avstriji, zavzame za radikalce, radikalne socijaliste in zmernejše socijaliste; samoumevno imajo kandidati dolge govore, v katerih zagotavljajo: krščanstvo, verska svoboda je nedotakljiva, oni niso nasprot-

niki katolicizma, oni nosijo v svojem srcu le ljubezen do svobode, do resnice, do ljudskega blagostanja. In ljudje jim verjamejo. S takim slepilom je izvoljenih mnogo radikalnih kandidatov. Prigodi se, da krščansko misleče prebivalstvo glasuje radikalno, ker meni, da so radikalci pravi prijatelji napredka; in vendar so ti radikalci najboljši pristaši Combesa (znanega kulturobojnika) . . . A še pogostneje se zgodi, da silen pritisek na volilce od prefekta do zadnjega uslužbenca glasovanje pokvari. V (francoskih) kolonijah pa je itak vse odvisno od vlade, uradniki delajo volitve po vladni volji . . .

Resnično razpoloženje celo prikrivajo. Combes je prezrl celo Pariz. To „prosvetljeno“ mesto, v katerem je pred 12 leti ogromna večina bila radikalna in kulturobojna, je zdaj prestopilo v klerikalno večino. Občinski svetniki, poslanci so v splošnem katoliški, dasi mi to imenujemo „liberalno“. Predsednik mestnega zbora je voljen od katoliške večine, dasi sam ni katolik. Radikalci so drug za drugim propadli, kar je bolj sumljivo nego če bi bila stranka z enim mahom poražena . . . po porazu posamegane se ljudstvo uči, presojuje posledice, je pripravljeno vrniti se k prejšnjemu, če je bilo varano, nasprotno pa tudi stopati dalje, če uspeh odgovarja njegovemu pričakovanju. In tako so vsi radikalci v Parizu zginili. To gibanje se opazuje v vsakem večjem mestu. V Marzelju zgubljajo s socijalisti združeni radikalci zmirom več tal in že enkrat so popolnoma propadli. Tudi v drugih mestih radikalizem nazaduje . . . (Dalje sledi.)

Občinske volitve v Novem mestu.

III.

Ker smo zvedeli, da se priredi za volilce javni volilni shod na rotovžu, opustili bomo za sedaj vsako nadaljno odgovarjanje na neresnične trditve „starega agitatorja v „Slov. Narodu“. Na to njegovo klobasanje odgovorilo se mu bode na shodu.

Za danes samo še to:

Bog zna, zakaj je bilo treba toliko gromenja (po „Slov. Narodu“) ko pa ni treščilo?! „Stari agitator“ ni razpršil sedanjega mestnega občinskega odbora na vse vetrove sveta, kakor se je grozil in kakor je vse pričakovalo.

Namesto, da bi odstavil in odstranil vse sedanje mestne občinske odbornike, kateri so glasovali za oddajo nadaljevalne dekliške šole redovnicam šol. sestram de Notre Dame, je pa — milostno — sprejel zopet ednajst tistih možakov za prihodnjo dobo. Ampak — čujte in strmite — vreči hoče iz prihodnjega mestnega občinskega odbora — moža, kateri je glasoval takrat proti tej oddaji šole. Kje je torej logika?

Ali ni smešen ta „stari agitator“ s svojimi izvajanji? No, resen pa res ni! Pa kaj to, ko njega ne vodi dobrobit Novega mesta, temuč le ošabnost in osobna strast, katera jednači maščevalnosti.

Vreči hoče moža iz mestnega občinskega odbora, kateri opravlja danes najodgovornejšo in najtežavnejšo službo z vso vestnostjo in marljivostjo in to le radi tega, da bi on to mesto oddal neki drugi osebi, katera brezpogojno trobi v njegov zelo vestni rog. (To je javna tajnost.)

Poleg 11 starih odbornikov si je pa blagovolil izbrati še za preganjevalce duhovščine in nasprotnike tukajšne nadaljevalne dekliške šole pa sedem novih kandidatov, katerih naloga bode delovati v njegovem smislu.

Kakor se čuje, so se tej častni službi uže trije gospodje — zahvalili in kandidaturo odklonili. Ker pa nam ni znano od ostalih novih kandidatov — kako stališče nameravajo zavzemati, opustimo začasno vsako nadaljno kritiko in bomo o teh pisali šele, ko izvemo pravo barvo. K današnjemu sklepu rečemo samo: Meščani, pred šestimi leti ste se znebili upliva dr. S. in ste nastopili samostojno z Vašimi kandidati, ali Vam danes tega ni več mogoče?

Ako je imel uže takrat dr. S. smolo, da ni smel v I. vol. razredu kakor kandidat nastopiti, ali more danes res — „stari agitator“ — za vse razrede in vse kandidate Vam komandirati?

Toliko razsodnosti bodete pa vendar sami imeli in si sami svoje može, kakor kandidate postavili in makari (poleg dobrih, delavnih in resnih mož) tudi dr. S. ali pa „starega agitatorja“, ako mislite, da bode res kaj delal.

Vprežite moža v občinski voz in kmalo bodete sprevideli, da je mož „štatlev“. Mogoče, da ga bode to pomirilo in zapustila ga bode gotovo kričavost in zabavljanje. Seveda postal ne bode radi tega nič bolj naroden, a gotovo manj domišljav!

Izjava.

Napadalo se je mene cele tedne po „Slov. Narodu“ na zelo neokusen način. Podtikalo se mi je marsikaj in tudi sumničilo. A na to ne bodem odgovarjal, ker prepuščam mirne vesti sodbo o mojem delovanju za blagor Novegamesta — javnosti.

Živim uže 14. leto v Novem mestu, lahko me je spoznal vsak in tudi lahko vsak presodi, ako sem bil kedaj sebičen ali škodoželjen. Odločno pa odklanjam nesramno trditev, da jaz že davno agitiram za kako politično stranko.

Jaz se niti brigal nisem za občinske volitve, dokler se me ni pričelo podlo napadati. Jaz ne mislim in ne želim priti v občinski odbor in bi tudi ne sprejel tega mesta, ker imam dovolj posla v drugih tudi zelo važnih zastopih. Ali delal bi in delal bodem kljub temu vedno za blagor Novega mesta, naj si bode to gotovim gospodom prav ali ne.

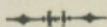
Upam, da si bodo znali moji dragi Novomeščani sami izbrati svoje zastopnike za mestni občinski odbor in sicer može, kateri ne bodo kričali in delovali proti katoliški veri, ampak može, kateri bodo delovali za občni blagor, in v tem slučaju bodem pa — tudi izven obč. odbora — vedno zvesto stal na njih strani kakor njih — skrbni mestni župnik

Novomesto, 21. sept. 1911.

dr. Elbert.

Iz novomeške okolice. Bližajo se volitve za novomeški občinski zastop. Liberalci, ki poznajo kmeta samo ob volitvah, pobirajo prav pridno pooblastila od kmetov volilcev, ki plačujejo davke v novomeški občini. Seveda so tudi polni obljub in sladkih besed. Zdaj, ko potrebujejo kmečkih glasov, jim po svojih agitatorjih obljublajo popravo ceste in potov. Liberalci! če bi imeli res kaj srca do kmeta, bi to že zdavnej lahko storili. Saj vas poznamo! Ko bodo volitve končane, boste zopet pozabili na kmeta in njegove potrebe. — Tu pa pomislite: Kar na enkrat smo mi kmetovalci postali imenitni. S posebno okrožnico se je obrnil na nas „Osnovni odbor za občinsko volitev v Novem mestu“ z dne 9. sept., v kateri nas nazivlje: „Vaše Blagorodje!“ Vemo sicer, da so v mestih bolj olikani ljudje, ali tolike vjudnosti pa nismo pričakovali — ker razen ob volitvah je nismo deležni. In pa še prositi ta „skrivnostni odbor“, naj se pooblastila kar pošiljajo v roke župana g. dr. Šegule. To se nam dozdeva sumljivo, da v tem odboru tiče liberalci. Stvar bomo še dalje zasledovali. Ker smo mi pristaši Slov. Ljudske Stranke, pač ne bomo liberalno volili. Prosim, naj nam „Novice“ pojasnijo: Kdo tiči v zgornjem odboru in ali se S. L. S. v mestu ne bo pobrinila za volitev?

Dostavek uredn.: Tudi od drugod se nam poroča iz zanesljivega vira, da hoče ta skrivnostni odbor v kalnem ribariti. — Omenjamo, da se bo tudi S. L. S. v mestu vdeležila volitev. Ob enem pa tudi pozivljamo njene pristaše, da se čem prej organizirajo, ker to nam pričuje, kako licemersko postopajo nasprotniki. S. L. S. naj poskrbi, da se liberalci razkrinkajo. Vsekako pa je graje vredno, da se je sam g. župan izpostavil za to skrivnostno stranko starega agitatorja. Ali Vam nazivanje „liberalen, narodno-napreden, radikalen“ več ne prija? — Sicer pa kmečkim volivcem svetujemo, da strogo po zakonu zahtevajo, da se jim izkaznice z glasovnicami dostavijo v roke na dom, kakor po drugih občinah. Samoumevno je, če volite doma s S. L. S. — pač ne boste v mestu volili liberalno.

Ali se naj izdajajo nemške listine pri slovenskih občinah?

To aktualno vprašanje je velike važnosti z ozirom na to, da se skoraj vsak dan zahtevajo tudi pri samoslovenskih občinah listine v nemškem jeziku. Iz izključno narodnega stališča bi oni, ki ne bi stvar natanko premislil, rekel, da naj slovenska občina izda samoslovenske listine, in tega načela se nekatere občine v zadnjem času tudi strogo drže. To narodno prebujenje, da so slovenske občine postale res slovenske in ne dvojezične, je znak strogo pozitivne narodne zavednosti, ki se kaže zlasti v tem, da imajo na svoji zemlji samoslovenske napise, da različne nemške ali laške dopise ali sploh vračajo ali pa nanje odgovarjajo v slovenskem jeziku, in da so prišle k zavesti, da so na svoji zemlji le oni gospodarji.

Nasprotno je pa ravno iz narodno-obrambnega stališča treba, da se v nekaterih slučajih vendar izdajajo listine v nemškem jeziku. Posamen slučaj: V samoslovenski občinski urad je prišel zaveden tržaški Slovenec in prosil, naj se mu da domovinski

list v nemškem jeziku, da bi prosil z njim na nemško oblast, da se mu podeli v Trstu domovinska pravica. Toda samoslovenska občina ni ustregla prošilcu najbrže iz tega vzroka, češ, da na ta način trpi slovenski narodni ponos ali pa načeloma ni hotela dati nemške listine. Ali je občina pokazala tako svojo narodno zavednost? V tem slučaju je občina ravno iz narodno-obrambnega stališča prisiljena dati listino v zahtevanem jeziku; kajti če jo da v slovenskem jeziku in jo potem prošilec priloži prošnji za domovinsko pravico na tujo oblast, se bo njegova prošnja najbrž položila „ad acta“ ali pa negativno zavrnila, ali pa se sploh ne bo sprejela in to ravno vsled slovenske listine. Tako je Slovenstvo na tako ogroženi postojanki kakor ravno v Trstu za en glas oslabiljeno in ker je bil dotični družinski oče za več ljudi in ako se dogodi več takih slučajev, je številno napredovanje slovenskih glasov jako ovirano. To je prošilec dobro vedel. Toda vzlic temu, da je stvar uradniku pojasnil, ni dobil zahtevane listine.

Sploh se onemu Slovincu, ki doda kaki prošnji na tujo oblast slovenske listine za materijelno podporo ali uradniško mesto, skoro gotovo ne bo ugodilo. Pred vsem so tu prizadeti slovenski vseučiliški dijaki, ki morajo, dokler nimajo svojih visokih šol, študirati na nemških univerzah, kjer so izpostavljeni nemško-nacionalnemu šovinizmu. Komaj stopi dijak v univerzo, že zapazi na vseh oglih nabit sklep akademskega senata, da se sprejmejo prošnje in njim dodane listine samo v nemškem jeziku. Naj sedaj prinese dijak samo slovenske listine, se mu, kakor se je mnogokrat izkazalo, gotovo nobena prošnja na akademski senat ne ugoti, in tako je materijelno zelo oškodovan; kajti plačati mora kolegnino, ki znaša 50—100 kron na tečaj, vrhu tega različne druge zelo visoke pristojbine in se mu vsled tega druge udobnosti odrekajo, ker smatra senat to postopanje kot nacionalno vrivanje in upornost proti svojim odredbam. Ako pa se oddajajo prošnjam za oproščenje kolegnine dvojezični ubožni listi, se iz istega vzroka negativno rešujejo. Te in še nekatere druge slučaje mora vsak pripoznati, ki stvar natanko premisli in oni, ki sodi strogo objektivno. Človek, ki živi v takih razmerah, se mora pokoriti, ne da bi zatajil s tem slovensko stvar, ne narobe on tako le koristi materijelno in duševno, da se reši šikan in lahko neovirano naprej študira. Nemške oblasti gotovo vedo, da ljudje, ki oddajajo nemške listine, niso Nemci. Nenemške dokumente pa smatrajo oblasti kot izzivanje in upornost in seveda, ker imajo moč, jo tudi pokažejo. V takih slučajih bi bilo na vsak način koristno in pametno, da se stranki ugoti.

E. S.

Dostavek uredništva: Slovenske občine načeloma morajo v lastnem delokrogu uradovati slovensko. — Vendar so mogoče izjeme, da se izdajajo tudi drugojezične listine, ne da bi se kršilo s tem načelo o njihovem poslovnem jeziku. V mnogojezični Avstriji se takim slučajem skoro ni mogoče ogniti. Občinar ali državljan ima osebno pravico, da ga tudi uradi obvarujejo materijalne škode. To je pa uprav tisto polje, ki dela največje preglavice: ravnopravnost v teoriji državno priznana, v praksi pa ne izpeljana ali ovirana. Zato se tolikrat piše o „narodnostnem zakonu“, kateri prej ali slej mora priti na dan in v veljavo. Napovedujejo se zopet „spravna pogajanja med Čehi in Nemci“. Tu se bo govorilo o takih slučajih, ki jih navaja gorenji člankar. In ako se sprava doseže med Čehi in Nemci, bo se morala raztegniti na vse narode. Določili se bodo predpisi o rabi jezikov. Vsi narodi bodo morali biti v Avstriji nekoliko bolj strpljivi, n. pr. po zgledu trojezične Švice. — Naj dodenemo še naslednji slučaj, ki tudi pojasnuje zgornji članek; objavil ga je „Gorenjec“ št. 35 dne 2. sept. 1911: Velevažna jezikovna rzsodba upravnega sodišča. — Stanislav Müller je vložil na mestni magistrat v Opavi prošnjo v češkem jeziku za sprejem v občinsko zvezo. Magistrat je to prošnjo zavrnil s pripombo, da je poslovni jezik občine nemški in da v drugem jeziku pisane vloge rešujejo samo, ako jim je priložen nemški prevod. Müller se je proti tej odločbi pritožil na upravno sodišče, ki je izdalo sedaj to-le rzsodbo: „Avtonomne oblasti ne smejo zavrniti vlog, ako so pisane v deželnem jeziku, ki ga v dotičnem uradnem okolišu govori, četudi samo neznatna manjšina. Določitev uradnega in poslovnega jezika avtonomne oblasti je na sebi obvezana le za korporacijo samo in za njene organe, nikdar pa ne za jezikovno rabo tretjih, od nje neodvisnih oseb ali korporacij.“ V smislu te rzsodbe je bil mestni magistrat v Opavi zakonito obvezan rešiti češko prošnjo v roku, določenem v § 6 novele k domovinskemu zakonu, in je odločitev v tej stvari prešla, ker je magistrat rešitev odklonil, na predpostavljeno politično oblast. — To važno rzsodbo beležimo v vednost in ravnanje Slovincem v Celju, Mariboru, Ptuj, Celovcu, Trstu, Gorici in po drugih mestih, kjer imajo nasprotniki v rokah občinsko upravo.

Politični pregled.

Državni zbor se po nasvetu klubovih načelnikov sestane 5. oktobra. Govorilo se bo o draginji in seve o nemirih na Dunaju v nedeljo 17. sept., ki so jih uprizorili socialni demokrati, nahujskani po svojih voditeljih. Moralo je nastopiti vojaštvo in ker je tolpa napadala hiše, pobijala šipe, eno šolo vso razdejala, justično palačo poškodovala, je rabilo slednjič orožje, da ukroti razljučeno množico. Uradno naznanjajo, da je bil eden mrtev, 89 ranjenih, 180 aretiranih, 70 tramvajskih voz razbitih itd. Tolpa je vikala: Živela Portugalska! živela revolucija! Kazali so sliko, ki predstavlja na svetilki obešenega ministra. Taki prizori dajo misliti višjim in nižjim! . . .

Deželni zbori so začeli delovati: dne 20. septb. češki in nižjeavstrijski, 25. septb. pa tržaški in predarlski. Najvažnejši je češki zbor, v katerem se bo obravnavalo o spravi med Čehi in Nemci.

V Dalmaciji je pri deželnozbornski volitvi v Makarski zmagal pravaš dr. Klarič. Združeni liberalci so podlegli.

V Kijevu je bila slavnost povodom odkritja cesarjevega spomenika. V gledišču je neki Bagrov izvršil atentat na ministerskega predsednika Stolipina, ki je vsled obstreljenja umrl. Anarhisti ne mirujejo.

Za Portugalsko Španška — je klic revolucionarjev. In res se poroča, da se revolucionarji po vseh večjih mestih na Španškem zelo gibljejo. Barcelona je njihovo gnezdo. Kralj je preklical ustavne pravice.

V Perziji se vrše boji med prejšnjim šahom in sedanjo vlado. Do odločitve še ni prišlo.

Zabavi in pouku.

Prvo sveto obhajilo.

Prizor iz francoske revolucije.

(Konec.)

Pripovedovala sem vse Petru in še tisti večer sva bila v ulici Massillon pri kanoniku, ki je bil najmanj že 80 let star. Solze so mu kapale po licih, ko sem mu pravila besede moje matere. „Dobro sem poznal tvojo mater, moja deklica — reče starček — bila je svetnica na tem vzburkanem svetu. Ne morem jej odreči milosti, katere želi.“ Po kratkem pomisleku pristavi: „Ti si se že prej učila katekizma in tvoja mati te je že dolgo pripravljala na to sveto dejanje. Zanašam se, da si vredna te milosti. Sedanje razmere so izvanredne. Dospeli smo zopet k časom podzemskih katakomb. Naredili bomo takó, kakor prvi kristijani . . . Kar mu šine misel: „Moje dete, reče, zdaj boš opravila sv. spoved, jutri prideš na vse zgodaj in tedaj ti bom razodel svoj namen.“

Po polnoči je stari duhovnik v svoji sobi ozališal mizo za oltar, odel se v sveta oblačila in opravil, podpiran po starem služabniku, ki ga ni zapustil, sv. skrivnosti. — Drugo jutro sem zgodaj prišla s Petrom. Dobri kanonik mi pove, da je daroval sv. mašo po namenu moje matere in pripravil dve sv. hostiji. „Moj otrok — pravi nato resnobno — izročam ti slovesno nalogo. Kakor so se mašniki prvih krščanskih časov včasih posluževali otrok, da so po njih mučencem poslali sv. obhajilo, tako prinesi ti svoji materi sveto hostijo in se z njo v ječi prvokrat obhajaj. Jaz te žal! ne morem spremiti, saj morem komaj hoditi, in moja navzočnost bi tudi obudila sum. Pojdi, moje dete, Bog te varuj!“ Starček me blagoslovi in mi izroči dragoceno skrivnost.

Od tedaj je preteklo šestdeset let in vselej sem globoko ginjena, ko se spomnim trenutka, ob katerem sem sprejela svete hostije ter jih skrila nad svojim srcem. Nič se nisem bala, še mislila nisem na strah. Molila sem vso pot in zdelo se mi je, kakor da moja duša poje z angeli, ki me obdajajo . . .

Ječarjeva žena me pelje k moji materi. Dobra žena je pač že vedela za njeno osodo, in zato najinemu zadnjemu pogovoru dala vso prostost ter naji pustila sami. — Pokleknila sem in ginjena povedala materi skrivnostno naročilo. Moja mati je koj umela nežno pozornost dobrega mašnika. Zdaj tudi ona poklekne. Bila je kot zamaknena . . . Govorila mi je divne besede, kakršnih pozneje nisem več slišala. Njena vera, njeno srce, njena ljubezen so jej vdihnile nebeske besede. Položili sva sv. hostije na borno mizo ter je pobožno častili. Potem mi reče mati, naj opravim molitve, ki sem jih z njo molila od svojega detinstva. Ko sva jih s solzami dokončali, vzela je sv. hostijo in obrnivši se na Zveličarja mu priporoči mojo in svojo dušo za večnost. Poda mi sv. obhajilo in potem obhaja tudi sama sebe . . .

O kaj sva čutili v svojih srcih . . .

Drugi dan sem zopet prišla obiskat svojo mater; a ječarjeva žena me ni več pustila k njej. Govorila je o ostrejših naredbah ter me tolažila za bodoči teden. Peter me pelje h kanoniku, s katerim nekaj časa bolj po tihem govori. Častitljivi mašnik me prime za roko in pelje k oknu. Potem pokaže s prstom proti nebu ter mi reče: „Moj otrok, tvoja mati je v nebesih, tam gori jo boš videla.“

Po Liebfrauen-Kalender 1910.

Dopisi.

Iz topliškega okraja. Zvedel sem v Toplicah, da so občinske volitve končane. Kjer še niste v naši deželi volili po novem občinskem redu in ga mogoče nimate časa prebirati — čitajte samo tale dopis — pa zmagate gotovo. Ne bi omenjali prav nič topliških volitev — pa razposajeni liberalci vedno drgajo — zato naj zve svet novi občinski red, ki velja seve samo za Toplice. — Na dan volitve je poklical župan — tako sodijo ljudje — same pristne tičke svojega srca v komisijo — oba učitelja — ker mu je znano, da celo noč prečuti sta ona najbolj vajena. A strmi svet, kako po domače so vse vršili med volitvami in štetjem glasov. Kakor na „vahcimru“ so imeli vsak en čas službo. Saj so bili vsi enih mislij — zakaj ne bi šli drugi spat — ko učitelja sama znata šteti! Kdo bo pečatil posodo z glasovnicami — škoda voska in truda, saj itak morata imeti glasovnice odprte, kako bosta pa čitala in „napake“ zasledovala?! Kake pomote so našli? Občinski tajnik je moral na ukaz županov takoj iz službe, ker jima ni hotel pomagati pri tako „mučnem“ delu. Njegovo mesto je zasedel nadučitelj Matko. Menda zato, da bo imel župan spremstvo na potu v penzijo. Zakaj da bi mož, ki „Jutro“ zajutrkuje in „Narod“ ima za kosilo — bil naš tajnik, tega in kdor se njega drži, ne trpimo na čelu topliške občine. „Jutro“ in „Narod“ dan za dnem blatí naše cerkve in naše svete resnice — zdaj pa da bi mi volili za svoje občinske predstojnike take može, ki to bero in odobrujejo. Še imamo verno krščansko srce — zato bo padel, kdor je proti nam. Tako si šepčejo možje na okrog. Spregledali so zvičajneže. Topliška občina mora biti zvesta S. L. S., ne pa liberalnim listom „Jutru, Narodu in Slov. Domu“. To se bo dokazalo — kakor hitro visoka c. kr. dež. vlada ovrže topliške „komodvolitve“.

Stopiče. Dne 14. t. m. je umrl v Orehku Matej Šega, najstarejši mož naše fare. O sv. Jerneju je spolnil 90 let. Bil je ponižen in navdušen sin sv. Frančiška. — Ob istem času je ležal na mrtvaškem odru stari „Modrijan“ (Staniša) iz Dol. Težke vode. Kot vojščak iz Radeckijeve dobe je bil posebno ponosen na to, da sta bila s presvetlim cesarjem enake starosti. Sedaj sta pa najstarejša župnijana: Muhičevka iz Črmošnjic in Kobe iz Pušč. Ta mož še vidi brati brez očal; 1834. leta je bil uže v 10. letu in dobro pomni takratno vinsko kapljico in tudi sušo, ki je bila za polja milejša, a za vodo hujša, kakor letošnja. Iz Podgrada je prišla procesija za dež na Dolž in dalje k sv. Miklavžu v Pangrcigrm. Muhičeva mati bo v postu dosegla 90 let. Čudi se potratnosti v obleki ženskega spola; za njene mladosti so žene in dekleta imele le po eno praznično obleko, pa iz domačega blaga.

Metlika. — Ogenj. — Na Svržakih blizo Metlike je 4. septb. po noči ob 3. uri nastal ogenj pri posestniku Jakljeviču p. d. Jelenič ter je pogorel pód in his z vsem gospodarskim orodjem, z omlačenim zrnjem, senom in drugo pripravo. Metliška požarna bramba je obranila hišo in druga poslopja. Škoda je cenjena na 6000 kron. — Sumi se, da je zažgala zlobna roka. Isto noč je gorelo malo prej v Vel. Lešču na Vlaškem . . . Proti jutru pa je gorelo tudi na Hribu pri Črnomlju. Ubogi ljudje, ki so zgubili še to, kar je suša pustila.

Ajdovec pri Žužemberku. Dne 10. sept. popoldne je priredilo naše društvo „Škrjanček“ veselico pod kozolcem gospodarja Jožefa Legan, ki je bil tako prijazen, da nam je odstopil prostor brezplačno. Fantje so kozolec prav lepo okrasili in pripravili za igro. Zapeli so par narodnih in nekaj umetnih pesmi in izvršili to točko prav izborno. „Trije tički“ so nam napravili veliko smeha in poštene zažave. V spevoigri „Kovačev študent“ so pa pokazali naši vrli „Škrjančki“ vso svojo spretnost, tako, da bi lahko z njo nastopili tudi v vsakem mestu. Vdeležba je bila velika, prostori so bili zasedeni do zadnjega kotička, pa vsi smo se vračali veseli, tudi gostje iz Žužemberka in Dvora so odhajali vsi vzradoščeni in zadovoljni. Hitro nam je minil ta čas veselja. Ta prireditelj je bila zadnja, kateri je največ pripomogel g. organist Ferdo Silih, ki pa nas zapusti, ker odhaja k vojakom.

Naj ga spremlja povsodi sreča in blagoslov božji! — Suša je pri nas neznansko velika in občutljiva. Voda je pošla že po vodnjakih in lužah. Zajemamo jo iz Krke, ki pa je oddaljena dobri dve uri. Vodo merimo zdaj na litre, ne na škafe. Po polju je vse suho in sežgano, po gozdih se že suše drevesa.

Ljubljana. — Nova ladja za izseljence. — Splošno je priporočati, da se izseljenci v Ameriko, ki mislijo, da na noben način ne najdejo v domovini zadosti kruha, poslužujejo morske črte iz Trsta v New York. To je zaradi tega važno, ker se je treba peljati samo v Trst, kjer se takoj prestopi v ladjo, med tem ko je po vseh drugih črtah, zlasti nemških in francoskih, zvezanih za potnike, mnogo več težav in sitnosti, ker morajo prestopiti iz vlaka na vlak, po raznih krajih čakati eden ali celo dva dni na zveze oziroma na nadaljno vožnjo. Ker se potnike po navadi spravlja v vagone, ki so do skrajnosti napolnjeni in je taka vožnja silno mučna, zlasti za matere, ki se z otroci selijo. Pri tem naj se ne prezre, da je treba v mnogih slučajih 10 do 15 krat menjati vlak. Kaj to pomeni za ubogo žensko, ki mora paziti na otroke, si je lahko misliti. Doslej so se ljudje iz naših krajev po večini ogibali tržaške črte, češ, da se predolgo po morju vozi. Severne nemške in francoske družbe vozijo po morju povprečno 8—10 dni. Če se k temu prišteje silno slaba vožnja po suhem, ki traja 3—4 dni, se pride do zaključka, da ta vožnja ni nič krajša, kakor ona, ki iz Trsta v New York traja 12 do 14 dni. V zadnjem času je tržaška družba Austro-Amerikana zgradila novo ladjo „Kaiser Franz Josef der I.“, ki bo vozila od 2. decembra naprej in sicer samo 11 dni. To bo torej najkrajša in najhitrejša vožnja črta za New York oziroma Severno Ameriko.

Družba sv. Rafaela.

Gospodarske drobtine.

— **Cena umetnih gnojil.** Tomasova žlindra ima različno ceno, ki se ravna po množini fosforove kisline, ki jo ima v sebi. 100 kg Tomasove žindre, ki ima 19 odstotkov fosforove kisline, stane v Ljubljani 7 K, 100 kg kajnita 5 K 50 h, 100 kg kalijeve soli 12 K, 100 kg amonijevega sulfata 34 K. Kalijeve sol se dobi tudi v vrečah po 50 kg in je v tem slučaju za vrečo posebej plačati 20 h. Kalijeve sol se v obče priporoča kakor kajnit, posebno za težke zemlje, to pa za to, ker ima kalijeve sol trikrat toliko redilne moči v sebi kakor kajnit in jo je treba zaradi tega trikrat manj.

— **Močna krmila za živino.** Letos bo treba porabiti za krmo zopet vso slamo. Treba bo zaradi tega, da se bodo zlasti molzni govedi pokladala močna krmila kot priboljšek. V zadnjem času se močno priporočajo tudi tropine podzemeljskega oreha. Te tropine so bogate beljakovin in maščobe. V Ljubljani stanejo 18 K 100 kg.

Raznoterosti.

Jablus. Domače podjetnike podpirati in s tem druge spodbujati k podjetjem, spada med prve narodne dolžnosti. Opozarjati torej hočem na neko tako novo podjetje. Lani smo malo vina pridelali in tudi sadnega mošta ne toliko, da bi mogli z njim shajati za delavce. Ti pa so vajeni na pijačo, in če ni ne vina ne mošta, mora se jim postrezati s tistim gnjusnim šnopsem, pravo človeško morilko. Tudi meni je že šlo trdo za pijačo. — Tu sem čital v slovenskih listih naznanilo o „Jablusu“. Ker se po časnikih razne tekočine ponujajo za izdelovanje mošta, nisem imel upanja, da bi bilo kaj reelnega na tej ponudbi. Vendar sem naročil Jablusa za izdelovanje 200 litrov pijače. Ko mi je došla pošiljatev, sem pa precej videl, da se tu ne gre za kako sleparstvo, temveč za po naravi posneto napravljeno sadnega mošta. Dobil sem eno kepo jabolčnih drož, v katerih so tiste glivice, ki povzročajo vrenje mošta, nadalje en paket štupe vinskih in jabolčnih kislin, tudi majhno čašico etera, menda jabolčnega in malo barve, da mošt dobi lepo rumeno barvo. Nalil sem v sod blizu 200 litrov vode, drože sem raztopil v topli, kislini v bolj gorki vodi in vse to zлил v sod. Treba je zdaj bilo dodati glavno stvar, iz katere se po vrenju dela alkohol, to je sladkor. Znano je, da iz dveh kil belega sladkorja dobimo en procent alkohola. Torej se lahko zračuna, koliko dodati sladkorja, da bo mošt imel na primer 5 do 6° alkohola, kolikor se navadno nahaja v sadnem moštu. In sem dodal 10 kil sladkorja na 100 litrov vode, torej 20 kil, ki sem ga raztopil v prav gorki vodi in izlil v sod. In zdaj se je počasi začelo vrenje, kakor pri naprešanem sadnem moštu. Ker pa je klet zelo hladna, se je vrenje zavleklo do treh tednov in je še tačas ostalo toliko sladkorja, da se je čutil v pijači. Ta mošt pa je bil tako prijetnega okusa in tudi glede alkohola dovolj močen, da so ga ljudje prav s slastjo pili. Stal me je pa liter 10 vin. Izdelovatelj sicer nasvetuje manjšo množino sladkorja, zato pa dodanje 2 do 4 litr. spirita. Ker pa liter rektificiranega spirita stane blizu toliko, kolikor dve kili sladkorja, je pač pametneje primešati sam sladkor, da se iz njega dela alkohol, ki ne kvari okusa, v tem ko se neprijetni okus po dolitem spiritu dolgo pozna. Doda se pa naj navadno beli sladkor, ne pa takozvani grozdni sladkor, ki nosi po krivem svoje ime, ker pač ni izdelan iz grozdja, ampak iz krompirja in je nečista zmes, ki je za tretjino manj sladka, kakor beli sladkor, torej ima očitno izgubo, kdor mesto belega ta nečisti sladkor doda. Sadni mošt iz jabolk ali hrušek izdeluje se naj pač le iz sadja, ki se ne da prodati, ker je več ali manj potolčeno. Silna potrata pa bi bila, iz boljšega sadja prešati mošt. Ker je treba tri kile sadja, da se iz njih napreša en liter mošta, bi v slučaju, ko bi sadje lahko prodali po 8 do 16 vin. kilo, en liter iz takega sadja naprešanega mošta stal 24 do 48 vin. To si naj zapomnijo naši sadjerejci.

Dr. J. Vošnjak.

Čebelarstva knjiga: „Izrejevanje matic“ — v angleščini spisal dr. Phillips, poslovenil Aleksander Toman, izdala in založila c. kr. kmetijska družba kranjska. Cena 1 K. — Vsakemu čebelarju je znano, da je od dobrote in rodovitnosti matic največ odvisen ugoden uspeh čebelarjenja. Zato posvetijo dandanes umni čebelarji največjo pozornost pravilni in umni izreji matic. V domačih panjih — kranjskih — je taka posebna izreja nemogoča, pač pa je ista v panjih s premakljivimi satniki — v dzierzonzovanih panjih — prav lahka stvar in donša obilo korist. K temu je treba nekoliko znanja in seveda praktične izkušnje, ki se je

Domače in ptuje novice.

Prevzvišeni g. knezoškof je dospel v soboto 23. sept. ter izvršil v nedeljo posvečenje lurske kapele pri oo. frančiškanih. Potem se je odpejal na Belokranjsko v Črnomelj, kjer ima posvet z duhovščino v zadevi unijatov.

Izgubljeno. Neka žena je izgubila dne 21. t. m. v Kandiji večjo svoto denarja. Pošten najditelj naj prinese v tiskarno Krajec nasl. ali pa v župnišče Šmihel ali Stopiče.

Smrtna kosa. V Kandiji je umrla 21. sept. gospa Amalija Srebotnjak, soproga posestnika in telegrafičnega uslužbenca. — Dne 11. sept. je umrl v kandijski bolnici vpok. učitelj M. Petrič, bil prepehan v Struge ter ondi pokopan. N. p. v m.!

Za pogorelce v Mokronogu in v Gabrijah je Kranjska hranilnica darovala 3000 oziroma 1000 kron.

Razglas. Vsi od žreba 1 do žreba 477 prvega starostnega razreda potrjeni, kateri niso na podlagi kake ugodnosti oproščeni, uvrščeni bodo v triletno dejansko vojno službo stalne armade; oni od žreba 478 prvega do 557 drugega starostnega razreda pa v dve- oziroma triletno dejansko vojno službo pri deželni brambi. Od žreba 578 drugega do všteviši 521 tretjega starostnega razreda potrjeni pridejo v nadomestno rezervno stalne vojne, vsi drugi dalje pridejo pa v nadomestno rezervno deželne brambe.

C. kr. okrajno glavarstvo.

Kazenski oddelek III. c. kr. okrajne sodnije v Rudolfovem se bo dne 30. septembra 1911 v justično poslopje hiš. št. 151 „Križatijske ulice“ preselil ter bo istotam z omenjenim dnevom začel poslovati. Pismene vloge za ta oddelek so, kakor doslej, pri vložišču c. kr. okrajne sodnije vlagati.

Začetek pouka na obrtni nadaljevalni šoli v Rudolfovem. Vpisovali se bodo vajenci v soboto 30. septembra od 2. do 4. ure popoldne in v nedeljo 1. oktobra od 9. do 11. ure dopoldne. Redni pouk se prične za trgovski tečaj 4. oktobra in za obrtno nadaljevalno šolo v četrtek 5. septembra. — C. kr. gimn. ravnateljstvo kot vodstvo obrtne nadaljevalne šole. Rudolfovo, 14. sept. 1911.

Iz novomeške ženske bolnišnice se nam poroča, da se množé obiski bolnic izven določenih ur vedno bolj. Ljudje si vedó z vsakovrstnimi nujnimi izgovori priprostiti vstop ne oziraje se na to, da zeló motijo in ovirajo delo bolnišničnega osebja s svojo neljubo navzočnostjo. Ker se je vrh tega v mnogih slučajih izkazalo, da se dovoljenje obiskov ob izvenrednem času zlorablja, je sklenil upravni odbor, opozoriti javnost, da je obiskovalni čas edino in izključno le od 1. do 3. ure popoldne. Iste ure veljajo za obisk mrličev v mrtvašnici. Če bi kdo sorodnikov umrlih želel, da ostane mrtvašnica več časa obiskom dostopna, si mora najeti čuvaja, ki je v to svrhu pooblaščen od vodstva bolnišnice.

dosedaj pri nas zajemala iz nemških virov, ki pa so dostikrat preobširni in nejasni. Taka izreja matic je pri nas na Kranjskem, kjer naj delujemo ne le na dobroto matic, ampak tudi na čisto pleme, postala živa potreba, če hočemo ne le domačim zahtevam, temveč če hočemo z eksportom povišati naše čebelarstvo. Zato je bila misel c. kr. kmetijske družbe kranjske, podati našim čebelarjem tako navodilo v slovenskem jeziku, prav srečna in to toliko bolj, ker se je zato porabil prav dober izvirnik. Knjiga „izrejevanje matic“ podaja v jasnih odstavkih vsa potrebna navodila in ima vrh tega še dobre slike, ki pojasnujejo vsebino ter bode dobro došla vsakemu čebelarju, ki se peča z umno izrejo matic. Priporočamo to knjigo, ki stane samo 1 K, najtopleje vsem domačim čebelarjem in smo uverjeni, da bodo iz nje povzeli mnogo umnih naukov za svoje čebelarjenje. L.

Poslano. *)

„Stari agitator“ v Novem mestu.

„Vpijte vendar, g. doktor, in stopite naprej!“
„Vidiš, svet, mi gremo in kako stališče zavzameš proti temu?“

Za Vaše zelo duhovito in precej šaljivo pismo z dne 10. sept. 1911 izvolite sprejeti mojo cifrasto zahvalo.

Prosim, oprostite mi, da Vam danes ne morem obširneje odgovoriti, ker me to Vaše fino pismo spominja odveč na neki tudi zelo šaljivi podlistek ter mi nehoté povzroča toliko smeha, da res ne morem resno misliti, kaj še pisati.

Zlodij vedi, zakaj mi vedno brenči po glavi neki klovn z velikanskim štabom?

No, pa v nekaj dneh bode že odleglo in takrat bomo uže tudi imeli volilni shod. Na tem shodu se bodeva pa pogovorila prav odkrito in to tem ložje, ker Vam hočejo izreči tudi drugi Novomeščani svoje priznanje.

Naznanil Vam bodem natančno javni kraj, dan in uro shoda ter upam na sigurno udeležbo — radi gole resnice!

Nam se ne bode treba skrivati v zasebne prostore in tudi ne vabiti samo svoje osebne privržence, ne, mi gremo — in vsak naj zavzame res svoje odkrito stališče napram volilcem in naj nastopi odločno za svoje narodno in občinsko pravo.

Toraj na svidenje!

Novomesto 21. sept. 1911.

K. Rosman.

*) Uredništvo je odgovorno za vsebino tega poslanega samo v toliko, kolikor določa zakon.

Prošnja do blagih src!

Trg Mokronog je zadela grozovita nesreča. Požar je v soboto dne 19. avg. v Mokronogu ljuto razsajal in spravil v par urah skoraj cel trg v pepel. Zgorela so stanovanjska poslopja, hlevi, kozolci, živina, obleka, krma, žito, denar in poljedelsko orodje. Beda je nepopisna!

Prosimo torej vsa blaga srca, da priskočijo obupanem revežem na pomoč, da se vsaj za prvi trenutek osuše solze onim, ki obupano gledajo v pogorišča svojih uničenih domovanj.

Vsak dar, bodisi v obleki, denarju, žitu ali hrani, bode našel hvaležna srca obupanih pogorelcev.

Posiljatve hvaležno sprejema: „Odbor za podpore nujno potrebne pogorelce.“ — Mokronog, 23./8. 1911.

Za odbor: Josip Tekavčič, m. p. sodni predstojnik. — Ivan Arh, m. p. davčni predstojnik. — Ivan Pirnat, m. p. nadučitelj. — Josip Tratar, m. p. učitelj. — Za župnika Hinko Bukovitz-a, Franc Žitnik, m. p. kaplan. — Ivan Ziherl, m. p. trgovec. — Peter Strel, m. p. — Ivan Hutter, m. p. sodnik.

Loterijske številke.

GRADEC,	16. septembra	67	44	21	14	39
TRST,	23. septembra	33	46	13	10	83

Novo stanovanje

za tri stranke, s tremi sobami in kopalščem, s posebnim vhodom, se takoj odda v najem pri Matko Maloviču mizarju poleg Pošte. Novo mesto.

Ravno tam je po ceni več novih okenj na prodaj, 110×75 cm velikosti.

Dražbeni oklic.

E 647/11 E 660/11
7 7

Dne 3. oktobra 1911 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj označenih sodnji:

I. V izbi št. 8 dražba zemljišč vlož. št. 96 k. o. Stranskavas, obstoječega iz hiše št. 7 v Birčnavasi z gospodarskimi poslopji, vrta, 5 njiv, 4 travnikov, 10 gozdnih parcel in gmanjske pravice s pritliklino vred, ki obstoji iz par konj, konjske oprave, pluga, 2 bran, slamoreznic, 2 vozov in 2 hrastovih kadij.

II. V izbi št. 6 pa dražba zemljišč vložek a) št. 941, b) 654 in c) 170 k. o. Cerovec, obstoječih iz ad a) vrta in 4 njiv, ad b) pašnika in travnika, ad c) pa 2 pašnikov.

Cenjeno je posestvo: Pod I. na 13.098 K, pritlikline na 874 K; ono pod II. pa ad a) na 431 K; ad b) na 110 K, in ad c) na 80 K.

Najmanjši ponudek, pod katerim se ne prodaje, pa znaša: ad I. 9315 K; ad II. a) 287 K, ad b) 73 K, ad c) 53 K.

Dražbene pogoje in listine, tičočé se nepremičnin, smejo tisti, ki želé kupiti, pregledati pri tej sodnji v izbi št. 5 odnosno 6 med opravljenimi urami.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. II.,
dne 22. avgusta 1911.

184

Dražbeni oklic.

E 725/11
11

Dne 11. oktobra 1911 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj označenih sodnji v izbi št. 8 dražba zemljišč: a) vl. št. 3223, 252 in 318 k. o. Beršlin, obstoječih iz hiše št. 2 v Beršlinu, z gospodarskimi poslopji, 7 njiv, 2 travnikov, 1 pašnika, 3 gozdnih parcel v skupnem obsegu 8 ha, 56 a, 90 m² in pritlikline, obstoječe iz pluga, brane, voza, sani in žitne čistilnice; b) vl. št. 29, 32 in 137 k. o. Št. Peter, obstoječih iz hiše št. 1 v Dobovem z drugo malo hišico in gospodarskimi poslopji, iz tretje hiše na parceli št. 60, dalje 4 vrtov, 15 njiv, 2 pašnikov in 18 gozdnih parcel, v skupnem obsegu 30 ha, 22 a, 95 m², in pritlikline, obstoječe iz pluga, voza, koša in mize,

Nepremičninam je določena vrednost: onim pod a) s pritliklinami, cenjenimi na 61 K skupaj na 28.000 K; onim pod b) s pritliklinami vred, cenjenimi na 40 K, skupaj na 20.000 K.

Najmanjši ponudek znaša ad a) 18.667 K, ad b) pa 13.334 K; pod tema zneskoma se ne prodaje.

Dražbene pogoje in listine, tičočé se nepremičnin, smejo tisti, ki želé kupiti, pregledati pri spodaj označenih sodnji v izbi št. 5 med opravljenimi urami,

C. kr. okrajno sodišče Rudolfovo, oddelek II.,
dne 5. septembra 1911.

185

Dražbeni oklic.

E 678/11 E 766/11
8 5

Pri spodaj označenih sodnji v izbi št. 6 bo dražba:

I. Dne 17. oktobra 1911 dopoldne ob 10. uri: zemljišča vlož. št. 543 k. o. Zagorica, obstoječega iz hiše št. 23 v Gor. Karteljevem, vinograda in pašnika.

II. Dne 4. novembra 1911 dopoldne ob 10. uri pa: zemljišča vlož. št. 532 k. o. Vel. Podljuben, ležečega v Petanih, obstoječega iz travnika odnosno njive. Nepremičnine so cenjene: ad I. na 1000 K, ad II. na 356 K.

Najmanjši ponudek, pod katerim se ne prodaje, pa znaša: ad I. 666 K 67 h; ad II. 238 K.

Dražbene pogoje in listine, tičočé se nepremičnin, smejo tisti, ki name-ravajo kupiti, pregledati pri tej sodnji v izbi št. 6 med opravljenimi urami.

C. kr. okrajno sodišče Rudolfovo, oddelek II.,
dne 7. septembra 1911.

188

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

P 162/10
12

Pri c. kr. okrajnem sodišču v Novem mestu je po prošnji lastnice ndl. Angele Muhič na prodaj po javni dražbi zemljišče vlož. št. 128 kat. obč. Bršlin, za katero se je ustanovila izklicna cena na 5000 K.

Dražba se bo vršila dne 9. oktobra 1911 dopoldne ob 10. uri v sobi št. 3. Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmo.

Na posestvu zavarovanim upnikom ostanejo uplívne zastavne pravice brez ozira na prodajno ceno.

Dražbeno izkupilo je v delnem znesku 1000 K po preteku 14 dni, dalje delni znesek 1000 K v treh mesecih po odobritvi in ostanek skupine z 5% obrestmi v pol leta v sodno shrambo založiti.

Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri tukajšnjem sodišču.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem oddelek I.,
dne 11. septembra 1911.

187

Nov litografični stroj

je na prodaj. — Pové upravništvo Dol. Novic. 190-3-1

Drva s trdega lesa

na drobno sekana v butaricah, priporočá
: oskrbništvo Ruprčvh. :

Cena na dom postavljenih drv pri odvzetju celega voza po 32 h butarica. Posamezne butarice se dobe za isto ceno v graščinskem skladišču na kolodvoru v Rudolfovem. 189-0-1

IZVIRNI SINGERJEVI ŠIVALNI STROJI

SINGER

„66“

najnovejši in najboljši šivalni stroji 20. stoletja!
Dobe se le v naših prodajalnah ali od njih agentov.

SINGER Ko., 181-8-1

delniška družba šivalnih strojev
Novomesto, Glavni trg št. 45.

S 1. novembrom 1911 se odda 179-2-2

gostilna v zakup (najem)

na prometni državni cesti — tik živinskega trga. Zraven gostilne še ena manjša hiša z vrtom in eno njivo.

Več se izve pri Josip Hrehorič-u — Metlika.

Z novim letom se odda v najem gostilna

na Ločni cesti št. 231 v Novem mestu.

Natančneje ravno tam. 183-3-1

Parna opekarna

v Zalogu - Breitenau

naznanja, da je obče priljubljena, sedaj žgana

zarezana

in stavbena opeka

v veliki množini na razpolago in se zamore takoj dobiti. Cena najnižja, kakovost izborna. Naročuje se lahko po dopisnici. 148-0-5

KEIL-ov LAK

najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 vin.
Keil-ova pasta za čevlje po 30 vin.
Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 vin.

Novo mesto: J. Picsek.
Črnomelj: Anton Zurec.
Idrija: Val. Lapajne.
Kamnik: Ed. Hajek.
Kočevje: Franz Loy.
Kranj: Franc Dolenc.

Keil ovo leščilo za pôle 90 vin.
Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah,

ima vedno v zalogi trrdka:

Ljubljana: Leskovic & Meden.
Postojna: Anton Ditrich.
Škofja Loka: M. Žigon.
Zagorje: Rih. E. Mihelčič.
Radovljica: Oto Homan.

177-6-2

Lovske puške :

vseh sestav, priznano delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig 142-10-5

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.

Ceniki brezplačno in poštine prosto.

Zdravega in pridnega učenca

takoj sprejme 186-3-1

Jakob Mikolič, krojaški mojster v Novem mestu.

Lepo posestvo

na prodaj

obstoječe iz par njiv, sadnih vrtov, zidane hiše in drugih gospodarskih poslopji, vse v dobrem stanju.

Več se pozve pri lastniku 174-2-2

Anton Korbar-ju v Cerovem logu, občina Orehovica.

Radi opustitve vinske trgovine proda se več

- vinske posode -

od 1—70 hektolitrov po nizki ceni.

Ljubljana, Prisojna ulica 5.

182-3-1

Grajzerjevi nasledniki.

Mlinsko kamenje

zmesno, belo, surščno. : Najboljše rude. : Cene nizke.

Najboljše mlinsko kamenje iz 8 lastnih kamnolomov, ter različno trdih rud in sestave vsake mere naroča se le neposredno pri

Leskovšek Franc, kamnoseški mojster 166-5-3
v Št. Jurju ob juž. železnici, Spodnje Štajersko.

Prva dol. izdelovalnica peči

I. Appetov nasl. J. Klemenčič v Kandiji
opozarja na novo zalogo

lončenih peči

vsakovrstnih barv in vzorcev. 132-0-5

Krasne
bele ali modre štedilnike.

Zaloga krušnih peči.

Zaradi velike zaloge nizke cene. Solidno delo.

Popolnoma varno naložen denar Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 $4\frac{3}{4}\%_0$ 26-0-14

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadrugnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

Ivan Kuntara, : tapetnik in dekoratnik : v Šmihelu pri Rudolfovem

se priporoča slavnemu občinstvu in gg. graščakom okolice v izvršitev vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. — Za naročilo zadostuje dopisnica. — Ravnotam se proda nagrobna svetilnica.

15-23-17

Kupite **Kašalj** hripavost, katar in
če imate: zaslíbenje, oslovski

in dušljivi kašelj nič drugzega, kakor fino dišeče:

Kaiserjeve prsne karamele s „tremi smrekami“.

5900 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in privatnih oseb dokazuje gotov uspeh.

Zavoj 20 in 40 vinarjev. Ovojček 60 vinarjev.

Dobi se v lekarnah: Bergmann Josip, Novo mesto; Andrijanič
Novo mesto. 1-18-18

Gozd, travnik in nekaj njiv

na Vel. Škerjančem pri Rudolfovem, je iz proste roke na prodaj. Naslov se poizve pri upravništvu „Dol. Novic“.

164-3-3

„Za 10 vinarjev liter“

najboljšega jabolčnika, skoraj jednako pristnemu, lahkemu vinu, se napravi samo iz najnovejše iznajdbe „Jablus“. — Iz „Jablusa“ pripravljena pijača vre kakor naravni mošt, je zdrava in krepilna.

1 zavoj „Jablus“ z navodilom vred samo 5 K 30 v po poštnem povzetju. Prekupci odstotke, zastopniki se iščejo.

Glavno zastopstvo: 85-3-3

„Jablus“ — Podplat, Štajersko.

Josip Ogoreutz

:: v Novem mestu ::

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega oblačilnega blaga za moške in ženske po najnižji ceni.

Vsakovrstni šivalni stroji po najnižji ceni in ugodnimi plačilnimi pogoji.

Velika izbira nagrobnih vencev.

Mlinarij.

Vedno sveža priznana najboljša ogrska volnena in židana mlinarska sita.

Zaloga nepremočljivega platna in plaht
za vozove.

Zunanja naročila točno in poštnoobratno.

Nizke cene. Dobra postrežba.

161-6-4

Veliko denarja prihranite

169-6-3

ako sukno in modno blago naročite
: direktno iz tovarne tvrdke :

**Milica Tomec,
Humpolec (Češko).**

Vzorci na zahtevanje poštine prosto na ogled.

Zanesljivi zastopniki se sprejmejo.